

V Praze dne 8. července 2002

Informace
Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
pro kraje, okresní úřady, obce, Českou školní inspekci a ředitele škol, předškolních a
školských zařízení k zákonu č. 284/2002 Sb.

Dne 28. června 2002 byl ve Sbírce zákonů publikován zákon č. 284/2002, kterým se mění zákon č.564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „zákon“).

Jedná se o zákon, který vznikl na základě poslanceckého návrhu zákona, který byl především reakcí na zamítnutí vládního návrhu nového školského zákona ve druhém čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky v dubnu 2002. Vzhledem k tomu, že vládní návrh školského zákona obsahoval také ustanovení upravující druhou etapu reformy veřejné správy v oblasti školství, bez urychleného přijetí jiné právní úpravy by byla realizace druhé etapy reformy veřejné správy v oblasti školství ohrožena.

Změny, které tento zákon přinesl či přinese, lze s ohledem na jejich obsah rozdělit do několika skupin:

1. změny týkající se **druhé etapy reformy veřejné správy** (zrušení okresních úřadů a vznik obcí s rozšířenou působností ke dni 1.1.2003)
2. změny týkající se **právního postavení škol, předškolních a školských zařízení**
3. změny související s přípravou České republiky **na vstup do Evropské unie**
4. změny týkající se **České školní inspekce**
5. **ostatní** změny

Druhá etapa reformy veřejné správy

• Zákonné změny související s druhou etapou reformy veřejné správy upravuje (s výjimkou oblasti školství, mládeže a tělovýchovy, která je upravena samostatným zákonem č.284/2002 Sb.) zákon č. /2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů (v době zpracování této informace dosud nebyl tento zákon publikován ve Sbírce zákonů). V souladu s tímto zákonem **se formálně sjednocuje označení orgánu, který vykonává přenesenou působnost na úrovni kraje, na „krajský úřad“, a to v celém zákoně č.564/1990 Sb., zákoně č.29/1984 Sb. a zákoně 76/1978 Sb.** (v souladu s §67 zákona č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů).

Jedná se o formální změnu, která nemá vliv na faktický výkon kompetencí, které jsou zákonem svěřeny kraji v přenesené působnosti. To znamená, že i tam, kde v platných právních předpisech zůstalo označení „orgán kraje v přenesené působnosti“ či „kraj v přenesené působnosti“, bude i nadále v souladu s §67 krajského zřízení vykonávat dané kompetence krajský úřad, pokud zákon výslovně nestanoví jinak.

- **K bodu 1. článku I. zákona**

S účinností od 1.1.2003 se změni okruh státních orgánů a orgánů územně samosprávných celků, které budou vykonávat státní správu ve školství. Namísto zrušovaných okresních úřadů, budou státní správu ve školství vykonávat zčásti obecní úřady obcí s rozšířenou působností (viz §1 písm. b) zákona č.564/1990 Sb.) a zčásti též krajské úřady. Konkrétní kompetence obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pak stanoví nový §4 zákona č.564/1990 Sb.

- **K bodu 4. článku I. zákona**

S účinností od 1.1.2003 se do zákona č.564/1990 Sb. vkládá nový §4, který řeší přenos kompetencí v rámci výkonu státní správy v oblasti školství na obecní úřady obcí s rozšířenou působností (tyto kompetence budou výkonem přenesené působnosti obce s rozšířenou působností – viz §23a zákona č.564/1990 Sb.).

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností budou v oblasti školství zabezpečovat především přípravné, podpůrné a upřesňující činnosti v procesu přípravy rozpočtu pro školy, předškolní zařízení a školská zařízení zřizovaná obcí. Jejich podklady by měly krajskému úřadu, který ponese zákonnou odpovědnost za výsledný rozpis rozpočtu obecních škol, předškolních a školských zařízení (§8 odst. 3 zákona č.564/1990 Sb.), umožnit poskytnout přehled o územních specifikách, k nimž by měl jinak krajský úřad jen velmi ztížený přístup.

Zároveň toto ustanovení ve spojení s poslední větou §8 odst. 3 zákona č.564/1990 Sb. podmiňuje vzájemnou spolupráci v oblasti školství mezi krajským úřadem a obecním úřadem obce s rozšířenou působností.

Výše uvedené činnosti budou pro krajské úřady představovat významnou pomoc při zajišťování jejich zákonných povinností uvedených v §8 a §9 zákona č.564/1990 Sb.

Zapojení obecních úřadů obcí s rozšířenou působností do procesu zúčtování a rozborové činnosti zároveň vytváří pro tento orgán nezbytnou zpětnou vazbu pro zpracování návrhů rozpisu rozpočtu podle nového §4 písm. a) zákona č.564/1990 Sb.

- **K bodu 15. článku I. zákona**

Dne 1.1.2003 nabývá účinnosti nový §8 odst. 3 zákona č.564/1990 Sb., ze kterého vyplývá, že krajské úřady budou rozepisovat a přidělovat finanční prostředky na tzv. „přímé vzdělávací výdaje“ (definované v §8 odst. 2 zákona č.564/1990 Sb.) pro školy, předškolní zařízení a školská zařízení zřizované a spravované obcemi. Zároveň budou krajské úřady provádět kontrolu využití takto přidělených finančních prostředků.

Nové znění též umožní přidělovat tyto finanční prostředky v souladu s §28 odst. 6 zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (tedy prostřednictvím rozpočtů zřizovatelů obecních škol, předškolních a školských zařízení).

- **K bodu 16. článku I. zákona**

Dne 1.1.2003 nabývá účinnosti nový §9 zákona č.564/1990 Sb. Toto ustanovení řeší v konkretizované formě záležitosti, které byly dosud ošetřeny pouze obecně v jiných právních předpisech (zákonem č.250/2000 Sb. a zákonem č.218/2000 Sb.), či dostatečně ošetřeny vůbec nebyly (např. kompetence krajského úřadu zpracovávat a vyhodnocovat rozborů hospodaření škol, předškolních a školských zařízení ve své působnosti).

- **K bodu 20. článku I. zákona**

Dne 1.1.2003 nabývá účinnosti změna §12 odst. 5 písm. a) zákona č.564/1990 Sb. Nové znění tohoto ustanovení konkretizuje kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy při distribuci finančních prostředků státního rozpočtu na školy a školská zařízení, které zřizuje a na církevní školy, předškolní a školská zařízení zřizované registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštních práv podle zákona č.3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

- **K bodu 22. článku I. zákona**

Dne 1.1.2003 nabývá účinnosti §12 odst. 5 písm. m) až r) zákona č. 564/1990 Sb.

Z nového §12 odst. 5 písm. m) vyplývá kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy stanovit zásady, kterými se bude závazně řídit obecní úřad obce s rozšířenou působností při přípravě návrhu rozpočtu pro školy, předškolní zařízení a školská zařízení zřizované obcí.

Z nového §12 odst. 5 písm. n) až r) pak vyplývá kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy stanovit závazný postup pro vyúčtování dotací poskytnutých ze státního rozpočtu soukromým a církevním školám a školským zařízením, dále ke stanovení závazné osnovy postupu při vypracování a termínů předložení rozborů hospodaření škol a školských zařízení, kterým jsou podle zákona č.564/1990 Sb. ze státního rozpočtu poskytovány finanční prostředky na krytí jejich výdajů.

Kromě toho je upravena kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy stanovit spolu s Ministerstvem financí závazný postup a vydat závazné pokyny k zúčtování finančních prostředků státního rozpočtu poskytnutých z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a dále pro účetní závěrku a zpracování účetních a finančních výkazů.

- **K bodu 6. článku I. zákona**

S **účinností od 1.1.2003** se do §5 zákona č.564/1990 Sb. vkládá věta druhá, ze které vyplývá, že vedoucí útvaru obecního úřadu obce s rozšířenou působností odpovědný za výkon státní správy v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy je jmenován a odvoláván (radou obce - ve smyslu zákona č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů) se souhlasem krajského úřadu.

Zároveň se vkládá věta třetí, ze které vyplývá, že jmenování a odvolání podle věty první a druhé je bez předchozího souhlasu krajského úřadu neplatné. Jedná se o poněkud nešťastný výsledek prolnutí několika poslaneckých návrhů k témuž zákonnému ustanovení. Výsledkem je, že jmenování a odvolání jak vedoucího odboru krajského úřadu odpovědného za výkon státní správy v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy, tak vedoucího útvaru obecního úřadu obce s rozšířenou působností odpovědného za výkon státní správy v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy je neplatné bez předchozího souhlasu krajského úřadu.

To znamená, že zatímco absence předchozího souhlasu ministerstva ke jmenování či odvolání vedoucího odboru krajského úřadu odpovědného za výkon státní správy v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy (tato podmínka v zákoně zůstává podle dosavadní právní úpravy) s ohledem na § 242 odst. 2 zákoníku práce neplatnost právního úkonu způsobovat nebude, absence formálního předchozího souhlasu krajského úřadu ano.

- **K bodu 10., 41. a 42. článku I. zákona**

S účinností ode dne vyhlášení tohoto zákona (tedy ode dne 28. června 2002) se mění systém jmenování a odvolání ředitelů škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcí. Tato změna je obsažena v novém §7 písm. h) zákona č.564/1990 Sb. a v novém §14 odst. 7 a 8 téhož zákona.

Od tohoto data jmenuje na základě výsledků konkursního řízení a odvolává ředitele škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcí, tato obec, a to s předchozím souhlasem krajského úřadu. Bez tohoto předchozího souhlasu je jmenování a odvolání výslovně neplatné (nevyvolává žádné právní účinky). Oproti stávající právní úpravě však toto ustanovení již neobsahuje kompetenci MŠMT rozhodnout o jmenování nebo odvolání v případě opakované nedohody obce s krajským úřadem.

To znamená, že dnem 28. června 2002 ze zákona přechází uvedená kompetence z krajských úřadů na obce jako zřizovatele těchto škol, předškolních a školských zařízení. V praxi je nutné, aby krajské úřady předaly příslušnou dokumentaci spojenou s jmenováním a odvoláním (a platovými záležitostmi – viz dále) těchto ředitelů obcím.

Dosavadní jmenování ředitelů škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcí, provedená krajskými úřady zůstávají i nadále v platnosti (k odvolání těchto ředitelů je však již kompetentní obec s předchozím souhlasem krajského úřadu).

V případě, že konkursní řízení na funkci ředitele obecní školy, předškolního či školského zařízení bylo zahájeno před 28. červnem 2002, ale nebylo do tohoto data ukončeno řádným jmenováním do funkce, předají krajské úřady dokumentaci spojenou s tímto započatým konkursním řízením obcím s tím, že je na úvaze obce, zda výsledky konkursního řízení či jeho dosavadní průběh převezme (a stane se tak vyhlášovatelem konkursního řízení ve smyslu vyhlášky č.187/1991 Sb.), či nikoliv.

Jmenování a odvolání provedená ze strany obce před 28. červnem 2002 a jmenování a odvolání provedená krajským úřadem po 28. červnu 2002, jsou z důvodu rozporu s platnými právními předpisy neplatná. Uvedené právní úkony je nezbytné provést znovu, a to k tomu oprávněným orgánem.

Pokud jde o stanovení výše platu, v případě ředitelů škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcí s právní subjektivitou, přechází na obce zároveň kompetence ke stanovení výše jejich platu (viz §3 odst. 5 zákona č.143/1992 Sb.). I v tomto případě je nezbytné, aby krajské úřady předaly obcím dokumentaci spojenou se stanovením platu těmto ředitelům.

V případě ředitelů škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcí bez právní subjektivity, zůstává kompetence ke stanovení jejich platu nadále na okresních úřadech jako zaměstnavatelích (a to do doby, než tato škola, předškolní či školské zařízení získá právní subjektivitu (viz bod 2.), nejdéle však do 31.12.2002, kdy okresní úřady zanikají).

Konečně je nutné zmínit, že nový §14 odst. 8 se vztahuje i na školy, předškolní a školská zařízení zřízená podle dosavadního §14 odst. 6 (nově §14 odst. 7). To znamená, že ředitele těchto škol, předškolních a školských zařízení zřízených se souhlasem MŠMT, které dosud jmenovala obec bez souhlasu krajského úřadu, jmenuje s účinností od 28.6.2002 obec s předchozím souhlasem krajského úřadu. K tomu je dále nezbytné uvést, že 1.1.2003 nabývá účinnosti bod 41. zákona, kterým v praxi dojde k duplicitě právní úpravy jmenování a odvolání ředitelů obecních škol. Tento bod obsahuje změnu dosavadního §14 odst. 6 zákona č.564/1990 Sb. s tím, že nové znění tohoto ustanovení obsahuje samostatný režim jmenování a odvolání ředitelů škol, předškolních a školských zařízení zřízených se souhlasem MŠMT. Faktický rozdíl oproti systému jmenování ostatních obecních škol, předškolních a školských

zařízení však spočívá pouze v tom, že v případě opakované nedohody obce s krajským úřadem bude o jmenování rozhodovat MŠMT.

Tuto nevhodnou duplicitu se MŠMT pokusí při nejbližší příležitosti ze zákona č.564/1990 Sb. odstranit.

- **K bodu 37. článku I. zákona**

Ustanovení §14 odst. 2 zákona č. 564/1990 Sb. se **s účinností ode dne vyhlášení** tohoto zákona (tedy ode dne 28. června 2002) mění v tom smyslu, že neinvestiční výdaje za žáka, který plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, není nadále povinna platit ta obec, která má zřízenou školu, ve které má žák zajištěny podmínky pro plnění povinné školní docházky.

Z této dikce vyplývá, že pokud má základní škola zřízená obcí ročník, který žák s trvalým pobytem na území této obce navštěvuje ve škole zřízené jinou obcí, k náhradě neinvestičních nákladů nebude docházet.

- **K bodu 45. článku I. zákona**

Novým §16a zákona č.564/1990 Sb. se **s účinností ode dne vyhlášení** tohoto zákona (tedy od 28. června 2002) kraji ukládá povinnost vytvářet podmínky pro zajištění vzdělávání v těch druhých škol a školských zařízeních, jejichž zřizování je v kompetenci kraje podle §16 tohoto zákona. Jedná se o povinnost analogickou povinnosti obce vytvářet podmínky pro plnění povinné školní docházky ve svém územním obvodu. Analogicky se také stanoví podmínka souhlasu správního orgánu vyššího stupně (v tomto případě MŠMT) ke zrušení krajem zřizované školy či školského zařízení.

- **K bodu 46. článku I. zákona**

V §17 odst. 3 zákona č.564/1990 Sb. se **s účinností ode dne vyhlášení** tohoto zákona (tedy ode dne 28. června 2002) výslovně doplňuje, že bez předchozího souhlasu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je jmenování i odvolání ředitelů škol a školských zařízení zřizovaných krajem neplatné.

Právní postavení škol, předškolních a školských zařízení

- **K bodu 34., 39. a 43. článku I. zákona**

Ustanovení §14 odst. 2 a 7 (dříve odstavec 6) a §16 zákona č.564/1990 Sb. se **s účinností ode dne vyhlášení** tohoto zákona (tedy od 28. června 2002) doplňují v tom smyslu, že obec i kraj jsou nadále oprávněny zřizovat školy, předškolní a školská zařízení pouze v právní formě příspěvkové organizace. To znamená, že od nabytí účinnosti těchto ustanovení mohou obce i kraje bez výjimky zřizovat nové školy, předškolní a školská zařízení pouze v právní formě příspěvkové organizace podle zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (s tím, že samozřejmě zůstává i nadále zachována možnost slučovat či zřizovat více škol, předškolních či školských zařízení jako jednu právnickou osobu – viz §2 odst. 2 a §45 školského zákona a §1 odst. 1 zákona o školských zařízeních).

- **K bodu 64. článku I. zákona**

V ustanovení §24 se **s účinností ode dne vyhlášení** tohoto zákona (tedy ode dne 28. června 2002) doplňuje nový odstavec 4, který stanoví **povinnost obce a kraje, který je zřizovatelem školy, předškolního zařízení nebo školského zařízení, které nemá v současné době právní subjektivitu a není součástí předškolního zařízení, školy nebo školského zařízení, které právní subjektivitu má, provést změnu právní formy této školy nebo školského zařízení, a to nejpozději do 1. ledna 2003.**

Z uvedeného vyplývá, že zákon poskytuje obcím a krajům **přechodné období do 1.1.2003 k tomu, aby zřídily všechny školy, předškolní a školská zařízení, které v současné době zřizují bez právní subjektivity, v právní formě příspěvkové organizace (nebo je sloučily s předškolním zařízením, školou nebo školským zařízením, které již právní subjektivitu má.** To opět znamená, že **zůstává zachována možnost slučovat či zřizovat více škol, předškolních a školských zařízení jako jednu právnickou osobu** – viz §2 odst. 2 a §45 školského zákona a §1 odst. 1 zákona o školských zařízeních)..

V praxi tedy přichází v úvahu **tyto varianty řešení:**

- škola, předškolní či školské zařízení zřízená v současné době ve formě organizační složky obce nebo kraje bude zřízena v právní formě příspěvkové organizace (toto řešení je vhodné především v případě větších institucí)
- škola, předškolní či školské zařízení zřízená v současné době ve formě organizační složky obce nebo kraje se stane součástí již existující příspěvkové organizace - školy, předškolního či školského zařízení
- více škol, předškolních a školských zařízení zřízených v současné době ve formě organizační složky obce nebo kraje bude zřízeno jako jedna příspěvková organizace.

V případě, že obce a kraje nesplní tuto zákonnou povinnost, nastane od 1.1.2003 nezákonný stav, který **může vést až k zahájení řízení o vyřazení školy, předškolního nebo školského zařízení ze sítě ve smyslu § 13c písm. d) zákona č.564/1990 Sb.**

- **K bodu 25. článku I. zákona**

V §12 zákona č.564/1990 Sb. se **s účinností od 1.1.2003** vkládá nový odstavec 7, ze kterého vyplývá, že **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je oprávněno zřizovat školy a školská zařízení vymezené v §12 odst. 3 a 4 tohoto zákona v právní formě příspěvkové organizace,** a to opatřením ve smyslu zákona č.219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Vzhledem k tomu, že v právním řádu chybí obecná úprava zřizování, změn a zrušování státních příspěvkových organizací, vydá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlášku, která stanoví tato pravidla pro školy a školská zařízení zřizovaná tímto ministerstvem.

- **K bodu 65. článku I. a bodu 13. článku II. zákona**

Zákon č.284/2002 Sb. se **pokusil řešit též právní postavení (právní subjektivitu) církevních škol a církevních předškolních a školských zařízení,** kde nastaly určité pochybnosti po vydání zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a o postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

Situace církevních škol a církevních předškolních a školských zařízení nedoznala významné změny vložím nového odstavce 5 do § 24 zákona č. 564/1990 Sb., kde se uvádí, že **tyto školy a školská zařízení zařazené do sítě škol, předškolních a školských zařízení podle**

dosavadních předpisů se považují za zařazené podle tohoto zákona, neboť zařazování do sítě se od počátku 90. let děje podle téhož (byť několikrát novelizovaného) zákona č. 564/1990 Sb..

Složitější je změna v § 57b odst. 1 školského zákona, kde se po novele uvádí, že církevní školy jsou pro účely tohoto zákona považovány za církevní právnické osoby a jsou školami podle tohoto zákona. Protože tato norma zákona neříká, že uvedené školy právnickými osobami jsou, (ale jsou za právnické osoby jen považovány) a naopak uvádí, že uvedené platí jen pro účely tohoto (tj. školského) zákona, tedy nikoli pro účely zákona č. 564/1990 Sb. (kde je upraven proces správy sítě škol a školských zařízení, v rámci něhož zařazením do sítě se stává určitý školský subjekt státem uznanou součástí výchovně-vzdělávací soustavy), bude nutné pro dořešení právního postavení církevních škol právní úpravu ještě zpřesnit (nehledě na církevní předškolní a školská zařízení, která novelou školského zákona nejsou dotčena vůbec).

Změny související s přípravou České republiky na vstup do Evropské unie

• K bodu 9. článku II. zákona

Do školského zákona se vkládá nový §37a, který upravuje pravidla pro plnění povinné školní docházky dětí osob se státní příslušností členského státu Evropské unie. Uvedené ustanovení naplňuje požadavky stanovené Směrnicí č. 77/486/EEC z 25.7.1977 týkající se vzdělávání dětí migrujících pracovníků.

Kromě práva těchto dětí na bezplatné vzdělávání v základní škole (které je již nyní zakotveno jak v Listině základních práv a svobod, tak v §4 odst. 1 školského zákona), se těmto dětem přiznává také právo na bezplatnou přípravu k jejich začlenění do základní školy, která zahrnuje výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto dětí. Zajištění této přípravy bude v kompetenci krajského úřadu.

• K bodu 23. článku I. a bodu 11. článku II. zákona

Do školského zákona se vkládá nový §52, který stanoví hmotněprávní úpravu uznávání profesních kvalifikací pedagogických pracovníků z členských států Evropské unie. Toto ustanovení stanoví podmínky pro výkon práce pedagogického pracovníka na území České republiky ze strany osob, které své pedagogické vzdělání získaly v některém ze členských států Evropské unie nebo dalším státu stanoveném mezinárodní smlouvou.

Toto ustanovení naplňuje základní požadavky stanovené Směrnicí č. 89/48/EEC, Směrnicí č. 92/51/EEC a Směrnicí 99/42/EEC. Konkrétní úprava pak bude obsažena v prováděcí vyhlášce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzhledem k tomu, že kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy rozhodovat o uznání vzdělání a odborné praxe pro výkon povolání pedagogického pracovníka stanovená v novém ustanovení §12 odst. 5 písm. s) zákona č.564/1990 Sb. nabývá účinnosti až vstupem smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost, v praxi bude možné tato ustanovení aplikovat až od tohoto data.

Změny týkající se České školní inspekce

• K bodu 50. až 56. článku I. zákona

V části šesté zákona č.564/1990 Sb. dochází **s účinností od 1.1.2003** k těmto změnám. Školní inspekci budou vedle školních inspektorů oprávněni vykonávat také kontrolní pracovníci, kteří budou rovněž pracovníky České školní inspekce. Česká školní inspekce získá výslovné oprávnění zjišťovat a hodnotit vedle výsledků vzdělávání také výsledky výchovy ve školách, předškolních a školských zařízeních. Konečně Česká školní inspekce bude provádět veřejnosprávní kontrolu finančních prostředků státního rozpočtu přidělených podle zákona č.564/1990 Sb.

Ostatní změny

5.1. Vyšší odborné školy

- **K bodu 2. článku I. zákona**

V §3 odst. 2 písm. e) zákona č.564/1990 Sb. se **s účinností od 1.1.2003** za slova „o přijetí ke studiu“ vkládají slova „ve vyšších odborných školách“. Z uvedeného vyplývá, že **s účinností od 1.1.2003 bude rozhodování ředitele veřejné vyšší odborné školy o přijetí ke studiu výslovně označeno za rozhodování správní, na které se bude v souladu s §22 zákona č.564/1990 Sb. v plném rozsahu vztahovat správní řád (jedinou odlišností bude osmidenní lhůta pro podání odvolání proti rozhodnutí o nepřijetí ke studiu)**. Jednoznačně tak bude vyřešen stávající praktický problém spojený s charakterem tohoto rozhodování. **O odvolání proti rozhodnutí ředitele veřejné vyšší odborné školy o nepřijetí ke studiu bude v souladu s §7 písm. b) zákona č.564/1990 Sb. rozhodovat krajský úřad**. Charakter rozhodování ředitele soukromé a církevní vyšší odborné školy není touto změnou dotčen, na toto rozhodování se v souladu s §22 zákona č.564/1990 Sb. správní řád i nadále nevztahuje.

- **K bodu 5. článku II. zákona**

Dnem vyhlášení tohoto zákona (tedy dnem 28. června 2002) nabývá účinnosti nový §27a odst. 6 školského zákona, ze kterého vyplývá, že na studium ve vyšších odborných školách se obdobně vztahuje ustanovení §20 odst. 1 až 3 školského zákona.

To znamená, že **i při studiu ve vyšší odborné škole se výslovně umožňuje změna studijního oboru (podrobnosti viz §5 vyhlášky č.265/1996 Sb.), přestup na jinou vyšší odbornou školu, opakování ročníku a přerušení studia**. Stávající právní úprava s těmito instituty v rámci studia ve vyšších odborných školách výslovně nepočítala, z tohoto důvodu vznikaly v praxi časté problémy s tím, zda lze analogicky aplikovat právní úpravu týkající se středních škol či nikoliv.

Rozhodování o povolení změny studijního oboru, opakování ročníku, přerušení studia a přestupu na jinou vyšší odbornou školu je v souladu s §3 odst. 2 písm. e), f) a l) zákona č.564/1990 Sb. **v kompetenci ředitele vyšší odborné školy. V případě ředitele veřejné vyšší odborné školy je toto rozhodování v souladu s §22 zákona č.564/1990 Sb. správním řízením, na které se vztahuje správní řád, přičemž o odvolání proti rozhodnutí ředitele vyšší odborné školy rozhoduje krajský úřad**.

Stejně tak se na vyšší odborné školy vztahuje **i ustanovení o uznávání předchozího vzdělání studentů** uvedené v novém §20 odst. 3 školského zákona (viz bod 6.2).

- **K bodu 10. článku II. zákona**

Dnem vyhlášení tohoto zákona (tedy dnem 28. června 2002) se do §42 odst. 2 školského zákona vkládají za slova „středních škol“ slova „a vyšších odborných škol“. Z uvedeného vyplývá, že s účinností od tohoto data je možné povolit studium podle individuálního studijního plánu (což znamená zvláštní organizaci a délku studia při zachování jeho obsahu a rozsahu stanoveného učebními dokumenty) i mimořádně nadanému či talentovanému žákovi vyšší odborné školy. O povolení individuálního studijního plánu rozhoduje ředitel vyšší odborné školy. Přestože není rozhodování ředitele školy o povolení individuálního studijního plánu výslovně uvedeno v §3 odst. 2 zákona č.564/1990 Sb., jedná se o rozhodování o právech a povinnostech žáka školy, na které se také vztahuje správní řád.

Průběh studia ve středních školách

- **K bodu 3. článku II. zákona**

Dnem vyhlášení tohoto zákona (tedy dnem 28. června 2002) se z §19 školského zákona vypouští odstavce 3. To znamená, že se tímto ruší hmotněprávní ustanovení upravující udělování výjimek ze strany krajského úřadu k přijetí žáka do vyššího ročníku než prvního střední školy. Toto ustanovení přinášelo v praxi řadu problémů, neboť nebyla stanovena jednotná kritéria pro udělování výjimek, a tak se v praxi velmi lišilo posuzování případů hodných zvláštního zřetele ze strany jednotlivých školských, resp. později krajských úřadů. S ohledem na to, že udělování výjimek nebylo pojato jako správní řízení, neměl žák možnost podat proti zamítavému stanovisku školského, resp. krajského úřadu opravný prostředek.

S ohledem na zrušení hmotněprávního ustanovení §19 odst. 3 školského zákona se automaticky stala neaplikovatelnou i kompetence krajského úřadu vymezená v §7 písm. f) zákona č.564/1990 Sb. (přestože bohužel nebyla výslovně zrušena). Zároveň s ohledem na změnu zákonné právní úpravy nelze nadále aplikovat podmínku předchozího udělení výjimky ze strany krajského úřadu ani podle §6 odst. 1 vyhlášky č.10/1997 Sb., o přijímání žáků a dalších uchazečů ke studiu ve středních školách zřizovaných státem.

Zrušením §19 odst. 3 školského zákona tedy nedochází ke zrušení přijímání do vyšších ročníků středních škol jako takovému, ale pouze ke zjednodušení vyplývajícimu ze zrušení podmínky získání předchozí výjimky ze strany krajského úřadu k takovému přijetí. Přijímání do vyšších ročníků středních škol tak bude nadále realizováno v souladu s §3 odst. 2 písm. e) zákona č.564/1990 Sb. a §6 vyhlášky č.10/1997 Sb. (v případě veřejných středních škol) s tím, že rozhodování o přijetí do vyššího ročníku střední školy je ve výlučné kompetenci ředitele střední školy.

- **K bodu 3 článku I. a bodu 4. článku II. zákona**

V §20 školského zákona se doplňuje nový odstavec 3, který obsahuje hmotněprávní úpravu uznávání předchozího vzdělání žáka ze strany ředitele střední školy.

Účelem tohoto ustanovení je zvýšit prostupnost systému středního vzdělávání. V souladu s tímto ustanovením bude ředitel střední školy povinen uznat žákovi ucelené dosažené vzdělání, které je prokazatelně (závěrečným vysvědčením) doloženo. Bude se jednat o případy, kdy žák střední školy v minulosti již úspěšně ukončil studium jiné střední, vyšší odborné či vysoké školy (v tuzemsku či zahraničí). Dále v souladu s tímto ustanovením může ředitel střední školy uznat částečné vzdělání, které je opět prokazatelně (vysvědčením či jiným certifikátem) doloženo. Bude se jednat například o případy, kdy žák střední školy

absolvoval pouze některé ročníky jiné střední, vyšší odborné či vysoké školy (v tuzemsku či zahraničí), či jiné vzdělávání (odborné kurzy, základní uměleckou či státní jazykovou školu apod.). V tomto případě nesmí od získání tohoto vzdělání uplynout více než deset let (s ohledem na předpokládaný technologický pokrok a pravděpodobnost uchování nabytých vědomostí, dovedností a jiných studijních výsledků využitelných pro další studium.

Na základě uznání předchozího vzdělání může být žák uvolněn z vyučování a z klasifikace příslušných vyučovacích předmětů.

Rozhodování o uznání předchozího vzdělání bude v případě veřejných středních škol souladu s §3 odst.2 písm. m) zákona č.564/1990 Sb. správním řízením, na které se bude v plném rozsahu vztahovat správní řád.

Vzhledem k tomu, že kompetence ředitele střední školy rozhodovat o uznání předchozího vzdělání (§3 odst. 2 písm. m) zákona č.564/1990 Sb.) nabývá účinnosti až 1.1.2003, lze hmotněprávní ustanovení nového §20 odst. 3 školského zákona aplikovat v praxi až od tohoto data.

Výše uvedené se s ohledem na nový §27a odst. 6 školského zákona vztahuje obdobně i na vyšší odborné školy.

5.3. Síť škol, předškolních zařízení a školských zařízení

- **K bodu 27. a 31. článku I. zákona**

Dnem vyhlášení tohoto zákona (tedy dnem 28. června 2002) nabývá účinnosti změna ustanovení §13a odst. 4 zákona č.564/1990 Sb., ze které vyplývá, že žádosti o zařazení do sítě a nově také žádosti o změny ve vyučovaných studijních a učebních oborech a v kapacitě školy nebo školského zařízení pro následující školní rok musí zřizovatel školy předložit krajskému úřadu nejpozději do 30. září. Žádosti, o kterých v souladu s tímto ustanovením nerozhoduje krajský úřad, pak budou ze strany krajského úřadu postoupeny Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy spolu s vyjádřením krajského úřadu souhrnně (tedy vždy najednou za příslušný kraj), a to nejpozději do 30. listopadu. To znamená, že tímto způsobem budou vyřizovány již žádosti o zařazení do sítě a o změny ve výše uvedených údajích pro období od 1.9.2003, tj. podané v letošním roce.

Účelem této změny je umožnit Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy jako orgánu státní správy, který rozhoduje o zařazení škol, předškolních zařízení a školských zařízení do sítě, posoudit všechny žádosti pro příští školní rok komplexně, z hlediska jejich souladu s dlouhodobým záměrem ministerstva a příslušného kraje a v souladu s možnostmi a potřebami rozvoje sítě.

Tento materiál zpracoval legislativní a právní odbor Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci se sekci ekonomickou a dalšími útvary Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

S případnými dotazy se obraťte na JUDr. Jana Ješetického, ředitele legislativního a právního odboru (tel. 02/57193231), Mgr. Pavlu Katzovou, legislativní a právní odbor (tel. 02/57193439) a RNDr. Zuzanu Matuškovou, vedoucí samostatného oddělení pro reformu veřejné správy (tel.02/57193417).

